

VARA KOMMUN

RIKTLINJER FÖR EKONOMISKT BISTÅND

Fastställda av Socialnämnden 2002-01-30 § 6

Socialnämndens målsättningar

Att de som får ekonomiskt bistånd så snart som möjligt blir självförsörjande och oberoende av socialtjänsten.

Att stärka människors självförtroende så att de blir aktiva och ansvarskännande.

Att ge människor ökad kunskap om sin situation så att de ser möjligheter och begränsningar.

Att upprätta ett gott förhållande till våra klienter byggt på ömsesidigt förtroende och respekt.

Att möjliggöra en värdig tillvaro för dem som söker bistånd.

Att det genomsnittliga antalet månader för ekonomiskt bistånd per hushåll skall minska.

Att följa den givna kostnadsramen enligt budgetbeslut.

2.3.1 Inledning

De för ekonomiskt bistånd centrala paragraferna i socialtjänstlagen är 1 kap 1 §, 2 kap 2 §, 3 kap 1 §, 4 kap 1-5 §§, samt 9 kap.

1 kap

1 § Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet.

2 § När åtgärder rör barn, skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.

2 kap

2 § Kommunen har det yttersta ansvaret för de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

Detta ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

3 kap

1 § Till socialnämndens uppgifter hör att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen,

informera om socialtjänsten i kommunen genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningar för goda levnadsförhållanden, svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

4 kap

1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå . Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

2 § Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

3 § Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV-avgift.
2. Boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader enligt första stycket 1 skall i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, skall socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta.

4 § Socialnämnden får begära att den som uppbär försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd och

1. inte har fyllt tjugofem år, eller
2. har fyllt tjugofem år med av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser, eller
3. följer en utbildning med tillgång till finansiering i särskild ordning men under tid för studieuppehåll behöver försörjningsstöd.

Praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket skall syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten skall stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den skall utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden skall samråda med länsarbetsnämnden innan beslut fattas enligt första stycket

5 § Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

9 kap

1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

Om något i annat fall än som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

2 § Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, återkräva försörjningsstöd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap 1 § endast om det har lämnats

1. som förskott på en förmån eller ersättning
2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än som avses i 4 kap 1 § får socialnämnden återkräva hjälpen, om den har getts under villkor om återbetalning.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf skall vara skriftligt. Beslutet skall innehålla uppgift om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet skall delges den enskilde.

Sammanlagt innebär dessa paragrafer att varje medborgare har rätt till en skälig levnadsnivå. Om den enskilde själv inte kan tillgodose behovet eller få det tillgodosedd på annat sätt har han rätt till bistånd för sin försörjning och livsföring i övrigt. När rätten till bistånd bedöms skall man således ta i beaktande i vilken omfattning den enskilde genom egna åtgärder själv kan tillgodose behovet.

Målet för biståndshanteringen blir således att genom ekonomiskt bistånd garantera den enskilde denna ekonomiska grundtrygghet. Vidare ska biståndet lämnas så det främjar människors fortsatta rehabilitering och förebygga framtida biståndsbehov.

Kontinuerligt samarbete med andra delar av socialtjänsten samt andra samhällsorgan är en förutsättning för att den enskilde på ett snabbare sätt skall få rätt insats. Handläggaren är skyldig att hålla sig informerad om och aktivt söka kunskap om samhällsförändringar och utveckling på behandlingsområdet.

2.3.2 Socialnämndens policy för biståndshandläggning

Grunderna för handläggningen är **krav, eget ansvar, respekt för den enskilde och tro på människans resurser**. Vårt stöd skall vara ett stöd för aktivitet och får inte leda till ett passivt bidragsberoende. Sökanden ska ges kunskaper om sina möjligheter för att kunna ta initiativ till en förändring av sin situation. Krav ska ställas på alla att medverka aktivt för att uppnå målet om självförsörjning.

Det krav som ställs på den enskilde får ej ha sådan utformning att det kränker den enskilde. Krav som ställs på en viss person är inte alltid rimligt att ställa på en annan.

Ett gott och värdigt mottagande av alla som söker bistånd och/eller information. Sökanden ska känna att han blivit väl mottagen även om han får avslag på sin ansökan. Personalen ska utgå från att sökanden tar ansvar för sin ekonomi och har resurser att förändra sin situation. I bemötandet av människor som ansöker om bistånd hos socialtjänsten skall det förhållningssätt och de värderingar som socialtjänstlagen ger uttryck för prägla varje socialarbetares yrkesutövning.

I mötet med människor som befinner sig i en pressad situation och söker samhällets hjälp är det av stor vikt att socialarbetaren uppvisar lyhördhet och flexibilitet. En person som befinner sig i en pressad situation kan ofta vara blockerad i sin förmåga att ta sig ett budskap. Det är då en grannliga uppgift för socialarbetaren att vara tydlig och kontrollera att krav, erbjudanden och given information uppfattas på ett korrekt sätt. Enligt socialnämndens mening är den enskildes upplevelse av mötet med socialtjänsten av avgörande betydelse för ett framgångsrikt socialt arbete. Tjänstegarantier har upprättats i ett separat dokument.

Tydlig information ska lämnas om gällande regler, sökandes eget ansvar, de krav socialtjänsten ställer på underlag för ekonomisk utredning och den sökandens egen aktivitet.

Noggrann kontroll av de uppgifter som lämnas av sökanden, tex kontroll av inkomst, bidrag, bilnehav, om sökanden är aktuell på arbetsförmedlingen mm.

Tät personlig kontakt med sökanden. Vid nybesök ett ingående personligt samtal, sedan kontinuerligt minst en gång i månaden, men oftare om så bedöms nödvändigt.

Hushållsekonomisk rådgivning ska ingå om så erfordras som ett obligatoriskt inslag i utredningen och för övrigt ges som ett erbjudande. Rådgivningen innebär att sökanden får hjälp att upprätta en egen hushållsbudget samt, att se dess inkomst- och utgiftssida. Rådgivningen bistår också i klarläggande av eventuell skuldbild.

Krav på aktivt arbetssökande som sträcker sig utöver att vara anmäld vid arbetsförmedlingen. Socialtjänsten ställer krav på att sökanden måste söka arbete inom hela pendlingsområdet från hemorten. Sökanden måste acceptera att söka arbeten inom branscher som sökanden inte långsiktigt vill arbeta inom eller som han anser sig överkvalificerad för. Socialtjänsten ska aktivt medverka till att lotsa sökanden vidare till arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

För specifika grupper, se 4 kap 4 § SoL.

Personer som behöver extra stöd i sitt sökande av arbete bör remitteras till kommunens arbetsmarknadsenhet (AME). Det är viktigt att motivera sökanden till aktivitet även om han inte får arbete omedelbart. Sökanden ska också motiveras att vidta andra åtgärder som kan underlätta inträdet på arbetsmarknaden såsom utbildning och flyttning inom eller utom kommunen.

Trepartssamtal med sökanden - socialsekreterare - och t.ex läkare eller arbetsförmedlare ska ingå i arbetet när det är lämpligt. I vissa fall, t ex när många myndigheter är inblandade kan sökanden remitteras till Varsam-gruppen.

Individuella arbetsplaner som bygger på sökandes medverkan är ett bra instrument i vissa ärenden. Planens syfte ska vara att beskriva de åtgärder som krävs för att så snabbt som möjligt komma ur bidragsberoendet.

God dokumentation av utredning, bedömning, planering och beslut. Noggrannhet i formalia. Speciellt viktig är dokumentationen när vi ställer krav eller erbjuder annan form av bistånd.

Uppföljning av alla ärenden. Handläggaren ansvarar för att varje ärende regelbundet följs upp. Resultatet redovisas i journalen. Arbetsledaren ansvarar för systematisk uppföljning av den samlade verksamheten. Statistik tas fram regelbundet och redovisas för ekonomigrupp, förvaltningsledning och socialnämnd.

Gemensamma träffar veckovis i ekonomigruppen för att diskutera aktuella ärenden och principer. Avsikten är att stödja varandra i beslut, bygga upp och vidmakthålla en gemensam referensram och gemensamma mål. När gruppen behandlar frågor om förhållningssätt, policy och liknande ska protokoll föras.

2.3.3. Om riktlinjer

Socialsekreterare, 1:e soc.sekr. ekonomigrupp eller avd.chef IFO, kan fatta beslut jml SoL 4 kap 1-5 §§ i enlighet med dessa riktlinjer.

En sökande kan vara berättigad till bistånd enligt 4 kap 1 och 2 §§ SoL utöver riktlinjer och normbelopp. **Socialnämnden eller arbetsutskottet kan fatta beslut i dessa ärenden (med eller utan återkrav).**

Följande sidor innehåller mer konkret riktlinjer för olika behov. Ofta anges ett högsta belopp. Det är viktigt att notera att detta är *högsta* belopp, ej något normbelopp. Individuell bedömning skall alltid ske.

2.3.4 När behovet kan tillgodoses på annat sätt

Kan man själv klara sin försörjning och livsföring i övrigt eller om behovet kan tillgodoses på annat sätt, har man som regel inte rätt till bistånd. Socialnämnden kan dock vara skyldiga att ge hjälp tillfälligt, i avvaktan på att behovet kan tillgodoses. Andra offentliga huvudmän kan också ha en skyldighet att tillgodose behovet.

2.3.5 Arbetslösa och ekonomiskt bistånd

För den som är arbetslös och ansöker om ekonomiskt bistånd gäller följande: Enligt socialtjänstlagen är den sökande skyldig att själv göra sitt yttersta för att bidragssituationen inte skall vara längre än nödvändigt. Den sökande är skyldig att söka alla typer av arbete eller utbildning som denne har möjlighet att utföra. Finns orsak till att man inte kan utföra vissa arbetsuppgifter ska intyg från läkare kunna uppvisas.

I detta ligger så bedömningen att en person med kvalificerad yrkesutbildning som inte har möjlighet att kunna försörja sig genom arbete i sitt ordinarie yrkesområde även har skyldighet att söka okvalificerade arbetsuppgifter. Man kan även kräva att den arbetslöse söker korttidsvikariat eller tillfällighetsarbeten för att få sin försörjning säkrad även för kortare perioder. Blir den arbetslöse erbjuden utbildning t.ex genom arbetsförmedlingens försorg är aktivitetsstöd, studiemedel, studielån etc. försörjningsformer som ska användas före ekonomiskt bistånd kan bli aktuellt.

Om inte arbete finns att söka på bostadsorten kan socialtjänsten kräva att arbete söks inom pendlingsavstånd. Här räknar man den sk. 12 timmarsregeln dvs att arbetstiden inkl. restid får uppgå till 12 timmars total arbetsdag. Undantag från detta kan göras om den arbetslöse är ensamstående med barn.

Om det är uppenbart att den sökande inte tillvaratagit sin rätt till A-kassa eller annan inkomst kan han avstängas från bistånd.

För vissa grupper gäller ett i SoL 4 kap 4 § särskilt reglerat krav på deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

2.3.6 Inkomster som verkar reducerande på det ekonomiska biståndet.

1. Arbetsinkomst, semesterersättning, inkomst av eget företag nettoinkomster, dvs bruttoinkomst med avdrag för skatt, provisioner, arvode av förtroendeuppdrag, vinster, förmåner och liknande.
2. Barnbidrag, flerbarnstillägg, studiebidrag, bostadsbidrag. Barns underhållsbidrag och underhållsstöd.
3. Ersättning till familjehem och kontaktpersoner. Arvodesdel av ersättningen jämförs med arbetsinkomst vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd. Vårdbidrag, den del som inte avser merkostnad.
4. Sjukpenning och rehabiliteringsersättning, nettobelopp.
5. Pensionsförmåner (även barnpension) och livränta, nettobelopp.
6. Föräldrapenning, nettobelopp. Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd skall hänsyn tas till möjligheten att utnyttja föräldrapenning. Föräldrapenning skall alltid utnyttjas i första hand (7 dagar/vecka). Trettio dagar med garanti-belopp får dock sparas till dess barnen fyller åtta år även om ekonomiskt bistandsbehov föreligger.
7. Ersättning från A-kassa eller utbildningsbidrag, nettobelopp.
8. Arv, avtalsförsäkringar och andra försäkringar, skadestånd som avser ersättning för inkomstbortfall och försäkringsersättningar/skadestånd som kompenserar den enskild för förlust av egendom som "genom egna tillgångar" kan tillgodose hushållets behov genom att avyttras. Ideellt skadestånd, d.v.s. ersättning för sveda och värk, lyte och framtida med, samt olägenheter i övrigt.
9. Överskjutande skatt (endast den del som tillfaller den enskilde).
10. Den som har egna tillgångar som genom att användas eller realiseras ger honom medel till hans försörjning eller livsföring i övrigt har i princip inte rätt till ekonomiskt bistånd.
11. Kontanter, banktillgodohavanden, aktier, fondandelar, obligationer skall i första hand användas för försörjningen. Detsamma gäller tillgångar i form av t.ex. fastigheter och fordon.
12. Traktamente, bilersättning
13. Inackorderingstillägg

14. Studiestöd från CSN till vuxna studerande
15. Hyresandel för hemmavarande barn med egen inkomst eller annan inneboende.

2.3.7 Inkomster som inte verkar reducerande på det ekonomiska biståndet.

1. Omkostnadsersättning till familjehem, kontaktfamiljer- och personer, övervakare, god man.
2. Handikappersättning. Vårdbidrag, den del som avser merkostnader.
3. Stipendier och fondmedel som är avsedda för ett visst ändamål.
4. Den som är över 65 år får inneha tillgångar motsvarande 45% av basbeloppet utan att socialtjänsten kräver att de ska realiseras.
5. Extra tillägg från CSN.
6. Barn som ingår i ett "sökandehushåll" får inneha tillgångar motsvarande 7% av basbeloppet.
7. Inkomst av extraarbete för ungdomar t.o.m. gymnasiet som ingår i familjens hushåll. Om ungdomen har inkomster som överstiger grundavdraget för inkomstskatt skall den överstigande nettoinkomsten räknas som inkomst.
8. Den del av skatteåterbäringen som går direkt till kronofogden.
9. Försäkringsersättning/skadestånd som kompenserar den skadelidande för ekonomiska förluster och som inte utgör en ersättning för inkomstförlust
10. Barns inkomster från tillgångar som står under överförmyndarens kontroll.

2.3.8 Någon annan person kan tillgodose behovet

Rätt till försörjningsstöd kan inte hävdas så länge äkta makes eller förälders civilrättsliga underhållsskyldighet föreligger. (GB 5 kap och FB 7:1).

Under äktenskapet har var och en av makarna ett ansvar för sitt eget och den andre makens underhåll. Om den ena maken inte kan försörja sig helt själv är den andre skyldig att även bidra till makens personliga behov.

Vid beräkning av försörjningsstöd behandlas sambor på samma sätt som gifta.

Personer som delar bostad, men inte lever under äktenskapsliknande förhållanden har ingen skyldighet att försörja varandra. Den som lever i hushållsgemenskap har dock lägre kostnader än om han eller hon skulle leva ensam, varför summan på försörjningsstödet kan bli lägre per individ.

Förälders underhållsskyldighet mot barn upphör då barnet fyller 18 år eller då barnet slutar gymnasieskola eller annan jämförbar utbildning (tex folkhögskola), dock senast när den unge fyller 21 år. (FB 7 kap 1 §)

Påbörjas en utbildning före 19 år fyllda, gäller åter föräldrarnas underhållsskyldighet.

Anm

Unga har enligt 11 kap 10 § SoL rätt att föra sin egen talan, vilket innebär, att en framställan från den som fyllt 15 år alltid skall prövas i sak oberoende av föräldrarnas inställning till ansökan. Föräldrarna ska underrättas om ansökan. Föräldrarnas ekonomiska situation ligger till grund för beslutet.

2.3.9 Annan huvudman kan tillgodoses behovet: Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionen ansvarar för läkarvård och sjukvårdande behandling, samt sjukresor.

Se även LÄKARVÅRD, LÄKEMEDEL, SJUKRESOR

2.3.10 Annan huvudman kan tillgodose behovet: Kriminalvård

För kriminalvårdens klienter gäller som huvudregel, att de skall ha samma rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL som andra medborgare.

Kriminalvården svarar för kostnader som uppkommer, när en person blir intagen på kriminalvårdsanstalten. Det innebär, att resor till och från anstalt i samband med frigivningspermission för att söka ordna sin sociala situation samt bidrag till utrustning, när klienten lämnar anstalten skall bekostas av kriminalvården. En förutsättning för att kriminalvården skall stå för dessa kostnader är emellertid att vistelsetiden på anstalten uppgår till minst 2 månader.

Principöverenskommelse om kostnadsansvar för klienter som vistas utanför anstalten under anstaltstiden innebär att:

- a) Kriminalvårdsstyrelsen skall svara för kostnaderna så länge straffet verkställs. Ett undantag utgör dock kostnader för bostad under anstaltsviselsen. För den klient som befinner sig i kriminalvårdens förvar, kan socialnämnden medge bistånd till hyra i max 6 månader. Hänsyn skall dock tas till det aktuella läget på bostadsmarknaden.
- b) Kostnadsansvaret övergår till kommunen (vid tveksamhet folkbokföringskommunen, 16 kap 2 § Sol) fr. o m dagen för villkorlig frigivning eller frigivningspermission. Därefter har den frigivne rätt till bistandsprövning enligt 4 kap 1 § SoL under samma förutsättningar som alla andra.

Den som väntar på straff kan anmäla sig till närmsta anstalt.

Kan utgå underhållstöd från försäkringskassan för hemmavarande barn när en underhållskyldig avtjänar ett långt fängelsestraff.

2.3.11 Återbetalning av ekonomiskt bistånd

Ekonomisk bistånd som lämnats med stöd av 4 kap 1 § SoL är den enskilde i allmänhet inte skyldig att återbetala. I tre fall görs dock undantag från denna regel: se 9 kap 2 §.

1. Bidrag som utgått som förskott på förmån eller ersättning.
2. Bidrag som utgått till person som är indragen i arbetskonflikt.
3. Bidrag till dem som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över, hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

För bidrag som lämnats med stöd av 4 kap 2 § SoL är den enskilde återbetalningsskyldig, om hjälpen utgivits under villkor om återbetalning.

Försörjningsstödet kan betraktas som förskott på förmån eller annan ersättning endast om bidraget avser samma tidsperiod som förmånen.

Anm *Underhållsstöd och i regel också underhållsbidrag utbetalas i förskott och kan därigenom inte förskottas genom ekonomiskt bistånd. Om bidraget kommer att utbetalas retroaktivt kan dock försörjningsstöd utgå som förskott på förmån och därmed förknippas med återbetalningsskyldighet.*

För att återkrav skall kunna göras gällande måste den som får bidraget underrättas om återbetalningsskyldigheten. För att tveksamhet inte skall råda skall sådan underrättelse ske skriftligt, så att den enskilde kan ta ställning till villkoren för den hjälp han får.

Om någon beviljas retroaktiv periodisk ersättning enligt lagen om allmän försäkring för samma period som han erhållit ekonomiskt bistånd har socialnämnden rätt att få ut ersättning från försäkringskassan. Rätten omfattar belopp som motsvarar vad som i ekonomiskt bistånd utbetalas till den enskilde och hans familj under den tid den retroaktiva ersättningen avser. Oavsett om biståndsmottagaren informerats om återbetalningsskyldighet eller inte. (Lagen om allmän försäkring, 17 kap 1 §). När försäkringskassan utbetalar retroaktiv ersättning av t.ex sjukbidrag/förtidspension görs ofta ett stort skatteavdrag. Socialtjänsten skall hjälpa den enskilde med att begära skattejämkning, alternativt kontakta försäkringskassan för manuellt skatteavdrag.

Socialnämnden kan aldrig som förutsättning för att utge bistånd enligt 4 kap 1 och 2 § SoL kräva, att sökanden ställer säkerhet för återbetalning av det ekonomiska biståndet.

Anm

Fullmakt i förmån eller annan ersättning utgör en form av säkerhet och kan därför inte ställas som villkor för ekonomiskt bistånd. Vid handläggning av ärende om försörjningsstöd som förskott i förmån eller annan ersättning bör man alltid försöka träffa överenskommelse om återbetalning genom fullmakt. Innan fullmakt skrivs, skall kontroll göras med den som skall göra avdraget att uppdraget går att genomföra.

Eftersom återbetalningsskyldigheten inte är ovillkorlig, ska den som fått bistånd alltid ha möjlighet att få prövat huruvida han har förmåga att återbetala utgivet bistånd.

Den som vill betala tillbaka ett bistånd har möjlighet att göra det.

2.3.12 Försörjningsstödet riksnorm.

Riksnormen gäller i alla Sveriges kommuner och justeras en gång per år.

Riksnormen är en schablonisering och ett hjälpmedel som aldrig får tillämpas som en absolut gräns, när det gäller att bestämma rätten till bistånd.

Om särskilda behov föreligger kan beloppet justeras.

I normalfallet skall riksnormen, bortsett från bostadskostnaden och vissa andra tilläggsbelopp, täcka alla de budgetposter som ett hushåll på lång sikt har för att kunna leva på en skälig levnadsnivå. Avsikten med riksnormen är, att den skall ge den enskilde utrymme att inom den ram som normen ger, själv bestämma och göra de prioriteringar som passar hans liv bäst.

I riksnormens *personliga kostnader* ingår livsmedel, kläder/skor, fritid/lek och hygien och i *gemensamma hushållskostnader* ingår förbrukningsvaror, dagstidningar, telefon och TV-licens.

Riksnorm: Vid handläggning av ekonomiskt bistånd tillämpas alltid riksnorm utom i de undantagsfall som anges nedan. Riksnormen utgör komplement till eller ersättning för inkomstbortfall.

Matnorm: Om sökanden har "överkonsumerat" och därför är utan pengar eller om sökanden tillfälligt en månad fått låg inkomst men normalt har inkomst över riksnorm skall matnorm användas.

Ogiltig frånvaro: Vid ogiltig frånvaro från utbildning, arbete eller annan sysselsättning görs avdrag på normen med 100 kr/dag för den som varit ogiltigt frånvarande. Vid ett upprepat beteende kan hela hushållet få avslag på sin ansökan.

2.3.13 Advokatkostnader

Ekonomiskt bistånd kan beviljas i fall där rättsskydd eller rättshjälp utgår. Ev. bistånd beviljas till självrisk eller rättshjälpsavgift.

Exempel där bistånd kan utgå:

- Vid vårdnads- eller umgängestvist som motparten initierat.
- Vid vissa mål där klientens ekonomiska intressen kan tas till vara, såsom vid tvist med arbetsgivare, hyresvärd, försäkringsbolag, m.m.
- För en timmas rättslig rådgivning med advokat.

ATT TÄNKA PÅ:

Advokatbyråerna känner ofta till reglerna för rättsskydd och rättshjälp.

2.3.14 Akuta besök

Ekonomiskt bistånd till akuta behov kan beviljas jml 4 kap 1 § efter individuell prövning.

Ang. icke kommuninnevånare: Om denne saknar möjlighet att finansiera sin resa till hemkommunen, kan enkel biljett beviljas. 1-dags matpengar kan medges om restiden överstiger 6 timmar.

Vid alla akuta besök skall skriftlig ansökan göras och undertecknas.

ATT TÄNKA PÅ:

Polisanmälan vid tex stöld eller tappad plånbok. Den enskilde skall också ha kontakt sitt försäkringsbolag. Kontoutdrag från bank skall uppvisas. Tidigare kända personer med pågående ärende hänvisas till ordinarie handläggare. Inköp kan även ordnas genom Nova alternativt att klienten kan intaga måltid på kommunens servicehus.

2.3.15 Arbetsresor

Kostnader för arbetsresor eller jämförbara resor till utbildning eller rehabiliteringsåtgärd ingår inte i normbeloppet.

Allmänna kommunikationer skall i första hand användas. Ekonomiskt bistånd kan då utgå med kostnad för billigaste rabattalternativ av typ månadskort/rabattkort (30-dgr kort eller 20-dgr kort.)

Egen bil. Resekostnadsersättning för egen bil mellan bostad och arbete kan beviljas.

- * om allmänna kommunikationer saknas och avståndet mellan bostad och arbete är mer än fem kilometer.
- * om den sökande måste använda sig av bil pga handikapp, sjukdom, oregelbundna arbetstider eller därför att daghem/familjedaghem ligger så till att allmänna kommunikationer ej kan användas.

Bensinersättningen är max 10:-/mil vid resor med bil (vid samäkning med en eller flera, 5:-/mil) och max 5 kr/mil vid resor med MC eller moped.

Maximalt bistånd/mån till arbetsresor är 636 kr när den sökande har kostnader för arbetsresor enligt riksskatteverkets regler på mer än 7000 kr/år. Har den sökande skattejämkning p.g.a arbetsresor godkännes faktisk kostnad.

När reseersättning utgår från försäkringskassan eller arbetsförmedlingen medtages ej detta som en inkomst, beviljas då ej heller bistånd till arbetsresor. Kan finnas karensbelopp.

Se även: FORDONSINNEHAV
UMGÄNGESRESOR

ATT TÄNKA PÅ:

Har den sökande undersökt om skattejämkning är möjlig?

Sökande med långa pendlingsavstånd bör uppmanas att söka bostad närmare arbetet om detta är möjligt med hänsyn till övriga förvärvsarbetande i familjen. Bistånd kan i viss fall utgå till cykel. Se CYKEL.

2.3.16 Babyutrustning

Kläder och utrustning till nyfött barn kan beviljas till familjer som får försörjningsstöd. Vid bedömningen skall hänsyn tas till om kläder/utrustning kan ärvas av äldre barn. Högsta belopp är 12% av basbeloppet. Utbetalning bör ej ske tidigare än 2 månader före beräknad förlossning. Om det finns *särskilda skäl* kan del av beloppet utbetalas tidigare.

Babyutrustningen skall avse barnets behov de första 6 månaderna

Innan bistånd beviljas skall sökanden redovisa vilket behov av utrustning som finns.

ATT TÄNKA PÅ:

I normen ingår en viss summa till kläder och hygien.

2.3.17 Barnomsorg

Avgift för kommunal barnomsorg är en godkänd kostnad till vilken hänsyn skall tas vid beräkning av ekonomiskt bistånd.

Förtur till barnomsorg. När en arbetslös sökande som skäl för sin ansökan uppger att han saknar barnomsorg, skall i första hand en ansökan om förtur göras. Den sökande kan sedan ha rätt till ekonomiskt bistånd i avvaktan på plats i barnomsorgen.

Särskilt behov av barnomsorg kan beaktas för de familjer som behöver det. Denna typ av barnomsorg är kostnadsfri t o m 15 tim/vecka.

ATT TÄNKA PÅ:

Är barnomsorgsavgiften korrekt?

Kan anstånd med avgiften erhållas?

Vid skuld, kan avbetalningsplan upprättas?

Är förtur sökt?

Juli månad är avgiftsfri.

Kommunen är skyldig att ordna barnomsorg någonstans i kommunen inom 4 månader från ansökningsdatum.

2.3.18 Begravningskostnader

Begravningskostnader skall betalas av dödsboet.

Om dödsboet saknar medel, helt eller delvis, kan ekonomiskt bistånd till begravning beviljas.

Att dödsbodelägarna kan betala begravningen innebär inget hinder för att ekonomiskt bistånd kan utgå. Att dödsbodelägarna i förväg betalat för begravningskostnaderna utgör ej hinder för ekonomiskt bistånd till ett dödsbo, i det fall tillgångarna i boet ej täcker nämnda kostnader.

Bistånd skall ej utgå

- * om tillgångar finns som uppgår till minst 34 % av basbeloppet.
- * om försäkring utfaller till dödsboet efter den avlidne som täcker kostnaderna.
- * om den avlidne före dödsfallet givit bort tillgångar till dödsbodelägare eller låtit dem köpa egendom förmånligt.
- * om efterlevande make/maka har enskild egendom som täcker kostnaderna.

Ekonomiskt bistånd till begravning skall ge utrymme för en värdig begravning. Hänsyn skall tagas till vedertagna begravningstraditioner.

Bistånd till begravningskostnad kan beviljas med högst 34% av basbeloppet . Kostnadsförslag från begravningsbyrån bör införskaffas.

Gravsten. Bistånd kan beviljas till gravsten och då är högsta beloppet 16% av basbeloppet.

Begravningsresa. Ekonomiskt bistånd till begravningsresa kan beviljas vid nära anhörigas bortgång. Med nära anhörig menas barn, föräldrar, syskon, svärföräldrar, mor- och farföräldrar. Även annan person, till vilken man har en betydelsefull relation, kan anses vara berättigande. Resekostnad kan beviljas inom Norden. Billigaste resealternativ skall väljas.

Begravningskläder. Ekonomiskt bistånd kan utgå till begravningskläder vid nära anhörigas bortgång. Högsta kostnad 3% av basbeloppet per person .

ATT TÄNKA PÅ:

Begravningsbyrån brukar kunna hjälpa till att utreda om försäkring finns. Har den avlidne erhållit arv under de senaste 10 åren?

2.3.19 Behandlingshem/familjehem och ekonomiskt bistånd

När en person placeras på hem för vård och boende eller i familjehem svarar socialtjänsten för kostnaderna för boendet och vården, i vissa fall är den enskilde skyldig att efter förmåga själv svara för den del av kostnaden som motsvarar uppehälle/boende. Socialnämnden får ta ut en kostnad på **80:-/dag**. (Se socialtjänstförordningen 6 kap. 1 §)

Vid inackorderingshem kan en högre kostnad per dag tas ut.

Ekonomiskt bistånd till hyreskostnad för den egna bostaden under vistelsetiden kan beviljas om den enskilde saknar medel. Inför en längre institutionsvistelse måste avvägas om vederbörande kan/skall ha kvar bostaden. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till lokalhyra för förvaring av den enskildes tillhörigheter. En individuell bedömning skall göras.

Ekonomiskt bistånd kan ges till de personer som är intagna på behandlingshem, inackorderingshem, sjukvårdsinrättningar och dyl och som helt saknar medel. Biståndet kan utgå med max 250 kr per vecka.

Biståndet skall räkna till:

1. fritidskostnader	340 kr/mån
2. hälsa och hygien	200 kr/mån
3. tidning och telefon	290 kr/mån
4. övrigt	<u>170 kr/mån</u>
Totalt	1000 kr/mån

Kläder. Kostnad för kläder ingår inte i fickpengen. Ansökan om bistånd till kläder får göras separat. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till kläder som är behövliga inför en institutionsvistelse. Vissa institutioner har krav på att den som skrivs in har en viss klädustrustning. Bistånd kan därför i undantagsfall utgå med högre belopp än vad som annars är högsta belopp.

Se även KLÄDER

ATT TÄNKA PÅ:

Informera den biståndsberättige vilka poster det ekonomiska biståndet är avsedda att täcka.

Handläggare på ekonomigruppen fattar beslut om ovannämnda bistånd. Yttrande kan inhämtas från handläggare på behandlingsgruppen.

Övrigt bistånd av behandlingskaraktär fattar handläggare på behandlingsgruppen beslut om.

Häktade får fickpengar av kriminalvården.

2.3.20 Borgensförbindelse för hyra och bostad.

Hyresgäst skall själv svara för sitt eget hyreskontrakt och de skyldigheter som följer av detta.

Bistånd i form av borgensförbindelse kan dock undantagsvis lämnas för tre + tre månader om den sökande ej kan få hyreskontrakt på lämplig lägenhet utan borgen och någon annan borgensman ej finns eller kan godkännas av hyresvärden och då den sökande ej kan få bostad på annat sätt. Beslut fattas av IFO-chef.

- * Besiktning skall ske före inflyttning tillsammans med socialtjänstpersonal. Protokoll skall alltid begäras. Även vid avflyttningsbesiktning skall socialtjänstpersonal närvara och begära protokoll.
- * I det fall borgen ej skall omfatta onormalt slitage, skall så anges i borgensåtagandet mellan socialtjänsten och hyresvärden
- * Hyresvärden står för uppföljning av borgen

ATT TÄNKA PÅ:

Kan den sökande få "prövotid" hos hyresvärden?

Har alla tänkbara hyresvärdar kontaktats?

Är hyran rimlig?

Se till att utformningen av borgensavtalet är juridiskt riktig. Kommunjuristen kan hjälpa till.

2.3.21 Bostadskostnader. (reviderad av Sn 2003-04-30)

Ekonomiskt bistånd till faktisk boendekostnad utgår som ett tillägg till normbeloppet. Kostnaden får dock inte överstiga beloppet för **högsta godtagbara boendekostnad**. För ungdomar t.o.m. 24 år gäller nedanstående belopp om det bedöms som skäligt att ungdomen har ett eget boende.

Beloppen för högsta godtagbara boendekostnad är anpassad efter de förhållanden som gäller på bostadsmarknaden i Vara kommun. Beloppen avser totalhyra/månad.

Ungdomar t o.m 24 år	3.000:-/mån (om möjligt)
1-2 vuxna	4.000:-/mån
1-2 vuxna + 1 barn	4.700:-/mån
1-2 vuxna + 2 barn	5.400:-/mån
1-2 vuxna + 3 barn	6.100:-/mån
1-2 vuxna + 4 barn	6.800:-/mån
1-2 vuxna + 5 barn el. fler	7.500:-/mån

Hyresgästföreningsavgift godkänns ej. Parkeringsplats, garage och kabel-TV som hyrs utöver bokostnad godkänns ej. Byte av bostad till en dyrare inom högsta godtagbara ska kunna motiveras med särskilda skäl för att kostnaden ska kunna godkännas.

Bidrag till faktisk boendekostnad utöver högsta godtagbara kan beviljas av handläggande socialsekreterare.

- * om behovet bedöms vara tillfälligt kan en för hög boendekostnad accepteras i högst fyra månader.
- * om bostadens storlek motiveras av familjemedlems handikapp.

Egen fastighet och bostad med kallhyra: I första hand används den av försäkringskassan för bostadsbidrag framräknade kostnaden utan hänsyn till reducering pga för stor bostadsyta. Faktiskt boendekostnad kan godkännas inom ramen för högsta godtagbara boendekostnad mot uppvisande av kvitto på faktiska kostnader

Driftkostnader, uppvärmning, vatten/avlopp, sophämtning, sotning, villaförsäkring, mm, ingår i ovanstående belopp.

Vid beräkning av boendekostnaden för egen fastighet beträffande ekonomiskt bistånd skall beaktas att hela räntekostnaden 100% skall godkännas om den sökande har skattejämkning i förhållande till ränteutgifter då vi vid biståndsbedömning gör inkomstberäkning från nettoinkomst.

Hushållsel, se särskilt avsnitt i riktlinjerna. För boende i eluppvärmd villa eller lägenhet läggs godkänd hushållselkostnad till godkänd bostadskostnad.

Inneboende: När någon uppger sig vara inneboende skall frågan om hushållsgemenskap utredas. En inneboende skall uppvisa handling som styrker boendekostnaden. Vid behov skall lägenhetens totala nettohyra styrkas. Framgår ej av kontraktet vad som ingår i hyran skall detta utredas separat t.ex om elkostnader ingår eller om bostaden hyrs möblerad. En *hemmaboende ungdom med egen arbetsinkomst skall betala sin del av den totala bokostnaden*, denna del skall ses om en inkomst när föräldrarna söker ekonomiskt bistånd.

Ungdomar t.o.m 24 år: Vid ansökan om att få egen bostad efter myndighetsålder krävs numera, enligt ett flertal domar i RR, mycket särskilda skäl för att bevilja detta. Enligt RR:s bedömning utgör föräldrahemmet en godtagbar bostad. Någon åldersgräns preciseras ej, detta får angivas i varje enskilt fall.

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd till boende i föräldrahemmet kan bistånd utgå och då med 27 % av basbeloppet, hyra och hushållsel, om följande förutsättningar är uppfyllda:

- om föräldrarna till följd av att det vuxna barnet bor kvar hemma har högre boendekostnader än de annars skulle ha haft antingen genom att de tvingats behålla en större bostad eller genom att de skulle haft rätt till bostadsbidrag eller högre bostadsbidrag om det vuxna barnet inte hade bott kvar hemma
- om det vuxna barnet före ansökan om ekonomiskt bistånd betalat för att bo hemma.

I bedömningen skall också vägas in om den unge under någon tid haft eget boende och flyttat hem igen. Gäller ej studerande ungdomar som bor i föräldrahemmet under skolloven.

Vuxna hemmaboende, över 24 år, beviljas bistånd med 27% av basbeloppet kr/mån i boendekostnad. inkl. hushållsel.

Boendekostnad för umgänge med barn: När föräldern har sådant umgänge med barn som berättigar till bostadsbidrag, dvs minst 60 dagar/år, bör hänsyn till detta tas vid bedömning om bostadens storlek. Hänsyn måste tas till hur ofta barn och föräldrar träffas.

Ett umgängesbarn bör ej påverka bostadens storlek, men 2 -3 barn skall räknas som 1 barn som stadigvarande ingår i hushållet, 4-5 barn räknas som 2 barn som stadigvarande ingår i hushållet osv.

Hyra av enskild fastighet: Vid hyra av enskild fastighet skall ägarförhållandena kontrolleras med Vara kommuns tomt och fastighetsregister.

Flyttning till annan kommun: Godkännes en hyreskostnad som ligger inom ramen för högsta godtagbara boendekostnad för aktuell familj i inflyttningkommunen.

Se även UNGDOMAR

ATT TÄNKA PÅ:

Är bostadsbidrag sökt? (FK)

Vid funktionshinder kan högre bostadsbidrag utgå! (FK)

Är bostadstillägg för pensionärer sökt?

Kan bostadsanspänningsbidrag för funktionshindrad utgå? (kommunens plan- och byggavd.)

Finns möjlighet till skattejämkning? Har den sökande rätt skattejämningsnivå.

Kan lånen skrivas om? Finns utrymme för högre belåning? Budgetrådgivaren kan hjälpa till att förhandla med banken om anstånd, tillf. amorteringsstopp, räntesänkning m.m.

Kontrollera så att samtliga uppgifter är lämnade till Försäkringskassan.

Att bostadsbidrag ej utgår för bostadsyta överstigande vissa nivåer, se information från Försäkringskassan.

För inneboende: Utgår ekonomiskt bistånd redan till denna bostad och då avseende annan klient?

2.3.22 Cykel.

Arbetsresor. Ekonomiskt bistånd till cykel kan beviljas person vars inkomst understiger riksnormen om vederbörande har behov av den för att ta sig till och från arbetet, eller för annan familjemedlem om skäl föreligger.
Biståndet skall dock vara högst 3 % av basbeloppet.

2.3.23 Fackföreningsavgift .

Kostnad för medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa är en godkänd utgift i försörjningsstödet

Obetalda avgifter kan godkännas efter individuell prövning.

ATT TÄNKA PÅ:

Att fackföreningsavgift oftast dras på lönen.

Att vid årsvis inbetalning av fackavgift undersöka om månadsinbetalning kan göras.
Avgift för medlemskap i enbart A-kassa kan som regel ej delas upp, utan erläggs per kalenderår.

Om nedsättning vid ev. arbetslöshet kan göras.

2.3.24 Flyttkostnader

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader till en annan bostad kan beviljas om flyttningen är motiverad av **sociala eller medicinska skäl** och behovet ej kan tillgodoses på annat sätt.

Möjlighet till arbete eller utbildning på en annan ort kan vara skäl att bevilja ekonomiskt bistånd till flyttkostnader om Af/Länsarbetsnämnden ej står för kostnaderna.

Bistandsberoende kan också vara berättigade till bistånd avseende flyttkostnader, i det fall flyttningen innebär att behovet av försörjningsstöd minskar.

Flytthjälp skall ges med billigaste alternativ. Hyra av släpkärra eller lätt lastbil skall prövas i första hand. I annat fall skall offert från flera flyttfirmor infodras. Kostnaden får ej överstiga *20% av basbeloppet*. Kostnaden för hyra av kärra eller mindre lastbil samt bensinkostnader kan beviljas om den kan styrkas med kvitto.

Kostnader för flyttning av telefon samt eftersändning av post kan beviljas om det finns särskilda skäl.

Beträffande post görs flyttningsanmälan till lokala skattemyndigheten utan kostnad. Därifrån sker avisering till vissa myndigheter. För övrigt kan den enskilde själv meddela adressändring genom postens avgiftsfria kort.

I det fall den som beviljats flytthjälp bosätter sig i annan kommun, prövas bistånd enligt norm för första månaden. Därefter hanteras ansökan av den nya hemkommunen.

ATT TÄNKA PÅ:

Kan flyttningen ordnas med hjälp av kommunens servicegrupp? Kommunen har ansvarsförsäkring.

2.3.25 Fordonsinnehav

Ekonomiskt bistånd lämnas normalt inte till kostnader för fordon. Bil, husvagn, MC, osv skall betraktas som tillgång. I varje enskilt ärende görs en bedömning om det är skäligt att den sökande innehar fordon. Innehav av fordon innebär *inte* att bistånd ges till kostnader för bilinnehavet. Se nedan när bistånd till kostnader för bilinnehav kan utgå.

Kapitalinnehav. I de fall den sökande har en bil vars värde överstiger *50% av basbeloppet* skall socialbidrag ej utgå. Vederbörande skall uppmanas att sälja bilen. Bistånd kan utgå i avvaktan på att bilen säljs eller återlämnas, vilket skall ske inom två månader. Undantag från detta kan ske om försäkringskassan beviljat bidrag till bilinköp.

Ägare till bilen är den som är registrerad på bilregistret oavsett andra uppgifter.

Vid försäljning eller överlåtelse skall hänsyn tas till de skulder som är direkt knutna till bilen genom t.ex avbetalningsköp eller lån hos bilföretaget, detta för att försäljning inte kan genomföras om skulden inte regleras. Försäljningssumman minskas med återbetald skuld och återstående summa är en tillgång. Utgiften skall styrkas. Vid överlåtelse mellan familjemedlemmar eller vänner skall bilens värde styrkas och värdet i sin helhet är en tillgång.

Bilinnehav utöver det/de fordon som i det enskilda fallet bedöms vara skäligt, godkännes inte och försäljning skall ske inom 2 månader. Intäkten räknas som inkomst vid biståndsberäkningen.

Bistånd till kostnader för bil, MC och moped innehav *kan utgå*

- * för resor till och från arbetet, se ARBETSRESOR (sökanden skall vid behov söka skattejämkning för arbetsresor).
- * i samband med umgänge samt barnomsorg

Om bistånd till kostnader för bil, MC och moped innehav beviljas kan detta omfatta:

- * Drivmedel för resor enl. ovan, ersättningens storlek se ARBETSRESOR
- * Fordonskatt, försäkring (halvförsäkring, halvårsperiod), reparationer, sammanlagt högst 20% av basbeloppet per 12 månader.
- * Kostnader för förnyelse av körkort.

Leasingkostnad godkänns ej.

Två gånger/år skall samtliga sökande av ekonomiskt bistånd inkl. alla hushållsmedlemmar kontrolleras i bilregistret.

Se även ARBETSRESOR
UMGÄNGESRESOR

ATT TÄNKA PÅ:

Är den sökande berättigad till **handikappersättning eller invaliditetstillägg** som täcker bilkostnad? Är **bilstöd** för inköp av bil för funktionshindrade möjligt? Kan gälla annan familjemedlem. Kan bilen ställas av? Konsumentsekreterare har program för att ta fram bilkostnaden.

När ett fordon "ställs av" sker återbetalning av skatt och försäkring. Vid försäljning av fordon följer fordonskatten fordonet.

Bilförsäkringen - kan den enskilde få en billigare försäkring hos annat försäkringsbolag?

Man kan få bilen kostnadsfritt bortforslad och skrotad genom Häll Sverige rent. Man får då inte ut skrotningspremie.

2.3.26 Företagare

Enligt rättsfall inom området är i princip inte egna företagare berättigade till ekonomiskt bistånd. Företagaren kan dock ges sk skäligt rådrum inför ett avyttrande.

Följande gäller:

- Sökanden ska omedelbart ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.
- Aktiv men inte lönsam firma: Kontakt skall alltid tas med revisor för att utreda lönsamheten i företaget, ta del av företagarens egna uttag och årsbokslut. Den löpande bokföringen skall också redovisas. Biståndet kan utgå för att ge skäligt rådrum inför avyttring av företaget, dock maximalt 3 månader. Detta skall dock sättas i relation till i vilken omfattning sökanden bedriver verksamhet. Ett blygsamt företagande skall kunna avyttras med kortare rådrum än vad som angivits ovan.
- Vilande firma skall avregistreras omgående.
- Firma under uppbyggnad. I det skede sökanden förbereder start av firma och inregistrerar denna, föreligger inte rätt till ekonomiskt bistånd. Den sökande får då ordna sin försörjning genom företaget eller AF:s startbidrag.

Kontroll av inregistrerade företag görs hos Patent- och registreringsverket. Kontrollera även F-skattsedel och momsredovisning på lokala skattemyndigheten.

ATT TÄNKA PÅ.

Finns tillgångar i firman, vilka kan komma sökanden tillgodo vid en avyttring?

Finns fordringar vilka kan ge firman inkomster även efter avyttrandet?

Enskild firma och handelsbolag kan avregistreras omgående. Tillgångar/skulder övergår till ägarna. Likvidation av AB söks hos Tingsrätten.

2.3.27 Försäkringar

Hemförsäkring är en godkänd utgift i försörjningsstödet. I grundförsäkringen bör lösegendom, rättsskydd, skadeståndskrav och olycksfallsförsäkring ingå.

Följande belopp är högsta godkända kostnad för hemförsäkring:

<u>Antal pers. i hushållet</u>	<u>Kostnad/år</u>
1	650:-
2	650:-
3	770:-
4	770:-
5	960:-
6	960:-
7	960:-

I Vara kommun är alla barn och ungdomar försäkrade på heltid. Gäller alla barn 0-16 år, inskrivna på gymnasieskola (oavsett i vilken kommun skolan ligger), samt deltagare i annan kommunal åtgärd.

ATT TÄNKA PÅ.

I alla löpande bistandsärenden skall betald hemförsäkring regelbundet uppvisas.

Ingår i hemförsäkring i ev. villaförsäkring?

Ingår hemförsäkringen i fackavgiften?

Ungdomar kan ibland få rabatt på hemförsäkring.

2.3.28 Glasögon

Vid bedömning av rätten till bistånd bör vägas in hur akut behovet av glasögon är och när den sökande bedöms få egen inkomst som kan avhjälpa behovet.

Ekonomiskt bistånd till **linser** beviljas endast om särskilda skäl finns. Behovet skall styrkas av intyg från ögonläkare eller optiker.

Paketpris, skall alltid undersökas om detta ger lägre totalpris.

Glas ersätts med faktisk kostnad. Dock får ekonomiskt bistånd till **bifokalglas, progressiva glas, färgade glas, reflexbehandlade glas, högbrytande glas eller annan glasbehandling** endast beviljas då behovet är styrkt av läkar- eller optikerintyg.

Glasögonbågar ersätts med faktisk kostnad, dock högst *2% av basbeloppet*.

Reparation av glasögon. Ekonomiskt bistånd kan utgå om behovet ej tillgodoses genom försäkring, arbetsgivare e dyl.

Kostnadsförslag från optiker skall inlämnas av den sökande innan bistånd kan beviljas.

Hårdhetsbehandling av glas, godkännes för barn t.o.m. årskurs 9.

ATT TÄNKA PÅ:

Västra Götalandsregionen beviljar bidrag till glasen för barn mellan 0-7 år, förutsatt att de fått recept från ögonmottagning. Bidrag till bågar utgår ej.

2.3.29 Hemutrustning

Inför varje ansökan skall den sökande skriftligen specificera vad som behövs.

Kompletteringsköp av hemutrustning kan bli aktuellt vid skilsmässa eller annan liknande situation. Bistånd kan då beviljas av handläggande soc.sekr. med högst 15% av basbeloppet till ensamstående och 5% av basbeloppet

för varje övrigt familjemedlem om behovet ej kan tillgodoses på annat sätt.

Vid separation bör skriftligt bodelningsdokument redovisas.

Nyutrustning och total sanering av hemutrustning kan beviljas om den sökande saknar utrustning eller den befintliga utrustningen är av sådan beskaffenhet att den ej kan sägas svara mot skälig levnadsnivå. Vid bedömning av hemutrustningens storlek skall hänsyn tagas till familjesammansättning, lägenhetstyp och behov. Detta förutsätter att behovet ej kunnat tillgodoses på annat sätt. Högsta belopp är 30% av basbeloppet för en ensamstående person. För ytterligare vuxen tillkommer högst 15% av basbeloppet och för barn högst 10% av basbeloppet.

Hembesök skall göras i samband med utredning om bistånd till hemutrustning. Hänsyn skall tas till om hushållet redan har viss utrustning.

Ungdomar. Regeringsrätten har i dom 5310-1994 konstateras att ungdomar kan klara sig med en lägre standard. Högsta belopp är 11 % av basbeloppet. I bedömning skall vägas in vilken hemutrustning ungdomen kan få från föräldrar eller andra anhöriga.

Egen inkomst som inom rimlig tid kan avhjälpa behovet eller delar av det skall också vägas in i bedömningen.

Vitvaror: För personer som bor i eget hus eller hyr hus i befintligt skick kan bistånd utgå till spis, kyl/frys eller tvättmaskin. Biståndet beviljas jml 4 kap 2§ mot återbetalning, då biståndet innebär en investering i fastigheten.

När det gäller tvättmaskin har hyresvärden ett ansvar enligt JB 12: 55 a § att det finns tillgång till "anordning för hushållstvätt inom fastigheten eller inom rimligt avstånd från denna....". Alla hyresvärdar tar inte detta ansvar.

ATT TÄNKA PÅ:

Flyktingar med uppehållstillstånd kan erhålla lån till hemutrustning genom CSN inom två år från dag för kommunplacering.

Hemutrustningslista

Denna lista är vägledande för att tillgodose det grundläggande behovet av hemutrustning fördelat på olika rum. Listan används i de fall en hel eller kompletterande hemutrustning, samt bistånd till specifika artiklar beviljas. I första hand skall begagnad hemutrustning inköpas, sängutrustning är dock ett undantag. Riktpriser finns samlade i särskilt dokument.

Sovrum

Säng,
Kudde, täcke, lakan
Sänglampa, taklampa
Gardinstång, gardiner

Hall

Taklampa
Mattor

Kök

Köksbord
Köksstolar
Taklampa
Gardinstång och gardiner
Köksutrustning
Kökshanddukar

WC/Bad

Handdukar
Duschdraperi

Vardagsrum

Soffa/fåtöljer
Soffbord
Taklampa
Gardinstång och gardiner

Övrigt

TV
Radio/kassettspelare/klockradio
Dammsugare
Strykjärn
Strykbräda
Städutrustning

2.3.30 Hushållsel

Skälig kostnad för hushållsel är en godkänd utgift i försörjningsstödet. Elräkning skall uppvisas. Om kostnaden är aktuell under bidragsperioden skall bistånd utgå till faktiska kostnad förutsatt att förbrukningen/beräknad förbrukning inte överstiger nedan angivna **högsta godtagbara förbrukning i kwh/år**. Förbrukningen är kopplad till antal personer i hushållet.

1-2 pers 2500 kwh/år
3-4 pers 3600 kwh/år
5-6 pers 4800 kwh/år
7-8 pers 6000 kwh/år
därefter 300 kwh/år och person

Denna riktlinje avser hushållsel vid boende i lägenhet med **varmhyra** samt boende i hus med annan uppvärmning än el.

När en bidragssökande uppvisar en förbrukning runt ovanstående max.värden skall en diskussion föras med denne om tänkbar anledning till den höga förbrukningen.

I bostäder där hyresgästen även svarar för uppvärmningen och varmvatten får en bedömning göras i varje enskilt ärende om vad som är skälig kostnad för hushållsel. I denna bedömning skall invägas faktiska/beräknade elkostnader, både före och under ansökningstiden, högsta godtagbara boendekostnad och högsta godtagbara förbrukning av hushållsel.

För lägenhet med hyra inkl. hushållsel som ej ryms inom högsta godtagbara boendekostnad görs en individuell bedömning med hänsyn till förbrukning av el enligt ovanstående schabloner.

Vid elavstängning eller hot därom p g a ej betald elräkning kan ekonomiskt bistånd beviljas familjer med barn om bostaden är eluppvärmd. Beslut kan i dessa fall behöva fattas snabbt. Kontakt skall tas med elleverantör för att få el påsläppt alternativt ej avstängd i avvaktan på vår utredning.

Enligt Allmänna Råd bör en elräkning som förfallit till betalning inom en månad före ansökningsdatum inte ses som en skuld utan prövas som försörjningsstöd.

Vid betalningsanmärkningar eller tidigare skulder kan elbolagen kräva **förskottsbetalning** eller **deposition** motsvarande upp till sex månaders förbrukning. Bistånd kan beviljas jml 4 kap 2 § SoL mot återbetalning.

ATT TÄNKA PÅ:

Kan elleverantören underlätta betalning av el genom att fakturera oftare och/eller fördela kostnaderna jämnare över året?

Kan avbetalningsplan göras?

Kan energisparrådgivare konsulteras?

Har elbolaget, vid nyinflyttning, rätt uppgift om familjesammansättning för att kunna göra en bedömning av elförbrukningen.

Har aktuellt elbolag erbjudande om rabatter eller liknande?

Kan sökanden minska sina kostnader genom att byta elleverantör?

2.3.31 Kläder

Kostnader för kläder och skor för alla årstider ingår i riksnormen.

Bistånd utöver riksnorm kan beviljas vid särskilda behov efter individuell prövning med högst 6% av basbeloppet per person. Behovet kan uppkomma t.ex när någon skall börja ett arbete och ej har möjlighet att skaffa erforderlig klädustrustning. Biståndet utgår i normalfallet endast vid ett tillfälle.

Begravningskläder. Ekonomiskt bistånd kan utgå till begravningskläder vid nära anhörigs bortgång med högst 3% av basbeloppet per person.

Konfirmationskläder och examenskläder ingår i normen.

Se även: BEHANDLINGSHEM
SPECIELLA PERSONLIGA BEHOV- barn och ungdom

2.3.32 Kosttillägg

Kosttillägg kan beviljas som tillägg till riksnormen.

- * Om den biståndssökande inte har möjlighet att själv laga mat i sin bostad. Högsta belopp är 18% av basbeloppet/år.
- * Om den sökande till följd av sjukdom har extra kostnader för specialkost som kan påvisas. Kosttillägget får då uppgå till högst 10% av basbeloppet/år
- * För sökande som bor i särskilt boende inom äldre- eller handikappomsorgen, eller som köper mat genom äldreomsorgens matdistribution räknas kosttillägg ut enligt följande:
 1. Alla måltider beställs: Faktisk kostnad minskas med sökandens matnorm.
 2. Vissa måltider beställs: Matnormen fördelas enligt Konsumentverkets rekommendationer enligt följande: Frukost 20 %, Lunch 30 %, Mellanmål 10 %, Middag 40% av en dags matkostnad

ATT TÄNKA PÅ:

Handikappersättning för fördyrade matkostnader p.g.a. sjukdom kan utgå genom Försäkringskassan om merkostnaden överstiger 28,5% av basbeloppet/år. Utgår t.ex. vid behov av fettfri kost.

2.3.33 Läkervård, läkemedel och sjukresor

Läkervård och sjukvårdande behandling godkännes enligt gällande taxa för patientavgift t.o.m nivån för högkostnadsskyddet. Faktureringsavgift godkännes ej. Vid ansökan om bistånd skall högkostnadskort uppvisas som kvitto på betald patientavgift

Sjukhusvård, sjukvårdskostnaden godkänns som en utgift. Avdrag görs med matnorm för motsvarande antal dagar som sjukvårdsräkningen avser. Om det finns en hemmavarande make/sambo skall denne garanteras matnorm som ensamstående för motsvarande tid.

Läkemedel och hjälpmedel/förbrukningsmaterial som förskrivits av behörig hälso- och sjukvårdspersonal godkännes t.o.m nivån för aktuellt högkostnadsskydd. För förskrivna läkemedel och hjälpmedel/förbrukningsmaterial som inte ingår i högkostnadsskyddet får en skälighetsbedömning göras i det enskilda ärendet om bistånd skall utgå till detta eller ej. Klienten skall vid läkemedelsinköp göra en avbetalningsplan med apoteket, s.k apotekskonto, den månatliga kostnaden godkänns vid normberäkningen mot uppvisande av kvitto.

Sjukresor: Gällande differentierade egenavgifter vid sjukresor godkännes t.o.m nivån för att få *frikort*. Erlagda egenavgifter över fribeloppet återbetalas ej.

ATT TANKA PÅ:

Fri sjukvård för barn och ungdomar tom 19 år. Vid uteblivet besök utgår kostnad såsom för vuxen. Värnpliktiga, häktade samt de som vårdas enligt smittskyddslagen är befriade från avgifter.

Se information från Västra Götalandsregionen om gällande taxor och villkor för patientavgifter och sjukresoregler. www.vgregion.se/halsa&sjukvard

2.3.34 Speciella personliga behov – barn och ungdom

SoL 1 kap 2 §: "När åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år." Enligt förarbetena till lagen bör barnets situation uppmärksammas också när vuxna söker ekonomiskt bistånd.

SoL 5 kap 1 § handlar om socialtjänstens ansvar för barn och ungdomar.

Ekonomiskt bistånd kan utgå till barn och ungdom utöver riksnorm i nedanstående eller likartade situationer för att främja en gynnsam social utveckling för den enskilde individen. I bedömningen skall vägas in hur länge familjen/ungdomen uppburit ekonomiskt bistånd och hur snart självförsörjning kan uppnås.

- säkerhet vid transporter, t.ex. bilbarnstol, bilkudde, cykelhjälm och barnkärra
- "obligatoriska" aktiviteter i skolan där skolan organiserar men ej bestrider hela kostnaden, t.ex. lägerskola, skolresa. Biståndet beviljas när aktiviteten skall äga rum, bistånd beviljas ej till sparande till en framtida aktivitet.
- kostnader för fritidsaktiviteter när det utretts att kostnaden ej inryms i riksnormen och barnet/ungdomen har ett speciellt behov, t.ex. utflykter, föreningsavgifter, sportutrustning, lägvistelse
- bidrag till specificerade kostnader i samband med studentexamen, max 3 % av basbeloppet.

I riksnormen ingår utgiftspost för kläder/skor och fritid/lek.

Se även: **BABYUTRUSTNING**
KLÄDER

Bistånd enligt ovan kan beviljas med högst 10% av basbeloppet per person och 12 månader.

ATT TÄNKA PÅ:

Finns det fonder att ansöka om pengar hos?

2.3.35 Speciella personliga behov - vuxna

Ekonomiskt bistånd kan utgå till vuxna utöver riksnorm om det finns sociala, förebyggande eller rehabiliterande skäl. Målet med biståndet är att stärka vederbörandes resurser att leva ett självständigt liv eller att fortare bli självförsörjande. I bedömningen skall vägas in hur länge personen uppburit ekonomiskt bistånd och hur snart självförsörjning kan uppnås. Nedanstående är exempel på när bistånd kan utgå

- kostnader för speciell fritidsaktivitet
- kursavgift som inte bekostas av någon annan myndighet
- obligatoriska "skolkostnader" i de ärenden där det fattats beslut om rätt till bistånd under studietid
- mobiltelefon/telefonabonnemang när läkare styrkt behovet pga sjukdom hos barn eller vuxen i familjen
- rekreationskostnader utifrån särskilda behov

I riksnormen ingår utgiftspost för kläder/skor och fritid/lek

Se även kläder riktlinje 2.3.33

Innan beslut fattas skall det utredas om kostnaden för personliga behov kan ingå i en ev. pågående behandlingsinsats eller *är* en behandlingsinsats t.ex. psykoterapi. Soc.sekr på behandlingsgruppen fattar då beslut om rätten till bistånd.

Bistånd enligt ovan kan beviljas med högst 10 % av basbeloppet per person alt. hushåll och 12 månader.

ATT TÄNKA PÅ:

Finns det fonder att ansöka om pengar hos?

2.3.36 Skulder

Privata skulder, såsom handlån, avbetalningar, banklån och andra krediter räknas inte som godtagbara kostnader och berättigar ej till ekonomiskt bistånd dock med nedanstående undantag:

Hyresskuld. Ekonomiskt bistånd till hyresskuld beviljas efter individuell prövning med högst det belopp som motsvarar normunderskottet för den tid då skulden uppkommit och socialbidrag ej sökts. Högsta belopp är 20% av basbeloppet.

Enligt Allmänna råd 1998:11 om försörjningsstöd bör inte innevarande månads hyra betraktas som en hyresskuld även om den förfallit till betalning.

Övriga skulder som uppkommit mindre än sex månader innan ansökan ingivits handläggs efter individuell prövning enligt följande:

- * För skulder (ej hyresskuld) som uppkommit innan den enskilde har ansökt och blivit berättigad till försörjningsstöd men som för övrigt ryms inom riktlinjerna kan bistånd beviljas med 10% av basbeloppet per år.
- * För skulder (ej hyresskuld) som uppkommit under tid som den sökande varit berättigad till försörjningsstöd, men ej sökt och om skulderna avser sådant som ryms inom riktlinjerna kan bistånd beviljas med högst det belopp som motsvarar normunderskottet för den tid det gäller. Högsta belopp som kan beviljas är 20% av basbeloppet.

Se även HUSHÅLLSEL

ATT TÄNKA PÅ:

Sökanden skall uppmanas att ha kontakt med budgetrådgivare.

Kan sökande själv lösa problemet genom kontakter med borgenär?

Finns borgensmän som i första hand skall betala skulden?

Kan skulden avskrivas? Särskilda regler gäller för skatteskulder, underhåll, böter.

Kan betalningen framskjutas?

Kan amorteringstiden förlängas?

Skentransaktion? - i så fall skall framställningen avslås!

Utmätning/införsel får ej ske om den sökande har kompletterande ekonomiskt bistånd. Den enskilde kan få tillfällig lättnad i utmätning/införsel om särskilt behov föreligger, till tex. glasögon, tandvård m.m. Hänsyn kan också tas till upprättad avbetalningsplan om löneutmätning ej pågått då denna upprättats.

2.3.37 Studerande

Vuxna studerande kan endast i undantagsfall vara berättigade till ek. bistånd.

- I akuta nödsituationer
- Grundutbildning för vuxna
- SFI

Vuxna studerande kan ha rätt till bistånd under **sommaruppehållet**, under förutsättning att man under terminen och därefter varit aktivt arbetsökande. Rätten till ekonomiskt bistånd räknas fr.o.m. första t.o.m. sista dagen för sommaruppehållet. Den studerande är berättigad till hyra för tre alternativt fyra månader beroende på för hur många månader den studerande beviljats studiemedel (8 eller 9 månader). Om den studerande har inkomst under sommarlovet och fortsätter att studera är det ekonomiska biståndet förskott på denna inkomst och återbetalning skall ske.

Matpengar kan beviljas under **jullov**. Ev. barnbidrag och underhållsstöd är reducerande inkomster. Januari månads hyra kan beviljas efter särskild prövning. Hänsyn tas då till ev. bostadsbidrag och januari månads studiemedel.

Vuxna som vill studera på **grundskolenivå** är berättigade till ekonomiskt bistånd under studietiden även om de skulle kunna få studielån. Studiemedlets bidragsdel skall sökas. Kravet är att studierna är en förutsättning för ett arbete och en framtida försörjning samt att den sökande bedöms vara studiemotiverad samt klara av studierna.

För studerande ungdomar på gymnasieskolan är föräldrarna underhållsskyldiga enl. FB 7 kap. 1 §.

Närvarolista skall uppvisas av de studerande som inte har någon form av dagersättning där närvaron redovisas.
Frånvaro: Se 2.3.12 Försörjningsstödet riksnorm.

Se även UNGDOMAR

ATT TÄNKA PÅ:

Gymnasieungdomar kan söka extra tillägg till studiebidraget hos CSN under förutsättning att föräldrarna har låg inkomst. Se www.csn.se.

Tillägglån till studiemedel (lånedel+bidragsdel) kan beviljas för den som har fyllt 25 år och som haft en hög inkomst under 12 månader närmast före studiestarten.

2.3.38 Tandvårdskostnader

Utan krav på kostnadsförslag godkännes kostnad för årlig rutinundersökning samt akut tandvård, max 1200 kr.

Vid behov av mer omfattande tandvård skall särskild individuell prövning göras. Ekonomiskt bistånd kan utgå till åtgärder som av socialnämndens förtroendetandläkare bedöms nödvändiga och då billigare alternativ ej anses realistiska. Socialförvaltningens formulär för kostnadsförslag med beslut skall uppvisas innan behandlingen påbörjas. Muntligt kostnadsförslag upp till 1200 kr godkänns.

Folktandvårdens taxa i Västra Götaland gäller som maximal taxa vid beviljande av bistånd till tandvård.

I bedömningen skall vägas in om den sökande inom rimlig tid får egen inkomst och därmed själv kan tillgodose behovet.

ATT TÄNKA PÅ:

Barn och ungdomar har fri tandvård t.o.m. det år de fyller 19.

Äldre och psykisk, fysiskt- funktionshindrade har möjlighet, under vissa villkor, att få nödvändig tandvård utförd mot samma avgift som tillämpas inom den öppna hälso- och sjukvården. Den erlagda avgiften ingår i högkostnadsskyddet, se www.vgregion.se/halsa&sjukvard.

2.3.39 Umgängeskostnader

Under umgängesbarns vistelse hos föräldrar, som är berättigade till försörjningsstöd och umgänget är reglerat i avtal eller dom, har föräldern rätt till försörjningsstöd för barnet enligt riksnorm (personliga kostnader) under högst 6 dygn/månad..

I samband med storhelger och skollov kan tiden utökas till en sammanlagd period på maximalt 20 dygn/år utöver det ordinarie månadsumgänget.

Resor. Båda föräldrarna har ett ansvar för resekostnader i samband med att barnet har umgänge med "umgängesföräldern".

I första hand skall undersökas om föräldrarna kan dela umgängeskostnaderna.

Ekonomiskt bistånd till umgängesresor kan efter särskild prövning beviljas med faktisk kostnad. Huvudregel är att billigaste färd sätt skall användas. Kostnad för bilresa kan beviljas om detta är nödvändigt pga avsaknad av andra rese möjligheter eller att andra starka skäl talar för att bilresa är lämpligare.

För familjehemsplacerade barn skall placeringskommunen stå för umgängeskostnaderna.

ATT TÄNKA PÅ:

Försäkringskassan reglerar längre umgänge genom att dra från det den underhållsskyldige betalar till FK. Bevitnat intyg krävs. Denna rätt inträder när umgängesföräldern har barnet hos sig fem sammanhängande hela dygn eller sex dygn totalt under en kalendermånad.

Är underhållsbidraget korrekt?

Kan bostadsbidrag utgå?

2.3.40 Ungdomar

I dessa riktlinjer avser det sökande/medsökande i åldern upp t o m 24 år.

Om inga särskilda beslut finns fattade tillhör ungdomar sin familj t.o.m juni månad det år de fyller 19 år eller tills försörjningsskyldigheten upphör.

Ang föräldrars underhållsskyldighet, se under STUDERANDE

Om en ungdom väljer att "hoppa av gymnasieskolan" och istället få en ungdomspraktikplats, vilket är möjligt från 18 års ålder, gäller att ungdomen tillhör sin familj t.o.m juni månad det år han fyller 19 år. Ungdomens inkomst medräknas i familjens inkomst.

Ungdomar som bor i föräldrahemmet och önskar annat boende:

- går ungdomen på högstadiet, gymnasieskolan eller skulle ha gjort det pga åldern bedöms behovet av annat boende av soc.sekr på behandlinggruppen. Om beslut fattas om ett *eget boende* eller boende i kommunens *ungdomsboende* och ungdomen är i behov av ekonomiskt bistånd till sin försörjning och hyra handläggs det av soc.sekr i ekonomigruppen.

- övriga ungdomar - ansökan behandlas och beslut fattas av soc.sekr. i ekonomigrupp.

Bistånd till annat boende kan endast beviljas om det finns starka sociala skäl. Enligt socialstyrelsens Allmänna Råd om försörjningsstöd 1998:11 bör en ung vuxen som bor kvar hos föräldrarna ges möjlighet att flytta till ett eget boende om han eller hon annars förhindras att leva ett normalt vuxenliv och bli självständig.

Bokostnad, se BOSTADSKOSTNADER

Hemutrustning, se HEMUTRUSTNING

Ungdomar som bor i kommunens ungdomsboende

För de ungdomar som har beviljats bistånd i form av boende på ungdomsboendet utgår ekonomiskt bistånd enligt följande:

Kostnad för *hyra och mat* enligt norm 15-18 år överförs direkt till Ungbos konto. Ungdomen får själv behålla sitt barn-/studiebidrag, vilket motsvarar riksnorm för *kläder, fritid, och hygien*.

För de som bor permanent (ej provboende) avsätts *ytterligare 300 kr* per månad till större inköp av kläder eller fritidsutrustning, viss hemutrustning. Detta sparande bokförs i akten och beslut fattas vid behov.

2.3.41 Resor

Sökande och ev. medsökande som bor minst fem kilometer utanför Vara tätort kan beviljas bistånd till resekostnader till och från Vara högst en gång per vecka för att sköta myndighetskontakter, såsom kontakten med socialtjänst och arbetsförmedlingen, söka arbete samt göra andra ärenden. Resorna skall i första hand ske med kollektivtrafiken eller närtrafiken och enligt dess taxor.

Personer som har rätt till färdtjänst kan beviljas motsvarande resor enligt den taxa som gäller för färdtjänst.

Ovanstående gäller ej sökande som beviljas bistånd till arbetsresor.

ATT TÄNKA PÅ:

Information om gällande taxor och zoner finns på www.lanstrafikenskbg.se

Se även separat information.